

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V. Š.**, bývajúceho v C.C., proti žalovanej **A. S.**, bývajúcej v K., o **určenie neplatnosti právnych úkonov**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 10 C 162/2010, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2011, sp.zn. 16 Co 48/2011 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 11. septembra 2012, sp.zn. 13 Co 39/2012 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky konania o dovolaniach žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2011, sp.zn. 16 Co 48/2011 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 11. septembra 2012, sp.zn. 13 Co 39/2012 **z a s t a v u j e .**

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov uznesením z 9. marca 2011, č.k. 10C 162/2010-33 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že pre úspešnosť návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov sa vyžaduje, aby návrh bol odôvodnený preukázanými okolnosťami, ktoré nie sú dočasnej alebo prechodnej povahy a opodstatňujú záver, že poplatník úplne alebo sčasti nemôže splniť poplatkovú povinnosť a jej splnenie nemožno od neho spravodlivo požadovať. Pokiaľ účastník podá návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle vyššie uvedeného, nesie dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Uviedol, že žalobca súdu okrem predloženia všeobecného

výpisu z daňového priznania za rok 2009 bližšie nepreukázal, aké sú jeho skutočné a reálne príjmy, vrátane výdavkov spojených s uspokojovaním životných potrieb. Vo vzťahu k uplatňovanému nároku žalobcu poznamenal, že v sporovom konaní nemožno od prvostupňového súdu požadovať, aby svojim rozhodnutím zrušil právoplatné rozhodnutie vo veci samej, či rozhodnutia procesnej povahy v rámci iných konaní. Konštatoval, že takéto účinky možno dosiahnuť len postupom podľa III. a IV. hlavy štvrtej časti O.s.p. za súčasného splnenia procesných predpokladov, využitím niektorého z mimoriadnych opravných prostriedkov alebo návrhom na obnovu konania pri splnení podmienok podľa § 228 až § 231 O.s.p. S poukazom na uvedené nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov, keďže nedeklaroval relevantným spôsobom súdu svoje sociálno-ekonomické pomery a v prevažnej časti podaného návrhu na začatie konania doplneného 25. októbra 2010 sa jedná o zjavne bezúspešné uplatňovanie práva.

Krajský súd v Prešove uznesením z 29. septembra 2011, sp.zn. 16 Co 48/2011 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. V zhode so súdom prvého stupňa konštatoval, že návrh žalobcu na oslobodenie súdnych poplatkov nie je dôvodný. V tomto smere poukázal predovšetkým na skutočnosť, že jedným z predpokladov priznania oslobodenia od súdneho poplatku, ktorý súčasne musí byť splnený, je skutočnosť, že z jeho strany nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Závery súdu prvého stupňa, že v sporovom konaní nemožno od súdu požadovať, aby svojim rozhodnutím zrušil už právoplatne vydané rozhodnutia vo veci samej, resp. rozhodnutia procesnej povahy, keďže takéto účinky možno dosiahnuť len využitím niektorého z mimoriadnych opravných prostriedkov (§ 236 a nasl. O.s.p.) alebo podaním návrhu na obnovu konania postupom podľa § 228 a nasl. O.s.p., považoval za správne. Poukázal na to, že žalobca v zmysle doplneného žalobného návrhu žiada vysloviť neplatnosť právnych úkonov a zrušiť štyri rozhodnutia vydané Okresným súdom v Prešove a Krajským súdom v Prešove, čo súd prvého stupňa dôvodne vyhodnotil ako zjavne bezúspešné uplatňovanie práva. K nároku žalobcu, ktorým žiadal uhradiť náhradu škody v bližšie nešpecifikovanej výške, v dôsledku podľa jeho názoru nesprávneho úradného postupu súdu a ostatných orgánov štátnej správy uviedol, že súdne konanie vo veci náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom je podľa § 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Z.z. v znení neskorších predpisov od súdneho poplatku oslobodené a je zřejmé, že súdny poplatok za túto časť žalobného návrhu súd prvého stupňa nevyrubil. Poukazujúc

na uvedené dôvody preto uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil postupom podľa § 219 O.s.p.

Uvedené uznesenie krajského súdu napadol žalobca dovolaním. Namietal v ňom predovšetkým formálne nedostatky uznesenia súdu prvého stupňa zo 16. septembra 2010, č.k. 10 C 162/2010-11 a spôsob doručovania uznesenia odvolacieho súdu z 29. septembra 2011, sp.zn. 16 Co 48/2011. Poukázal na rozdielny prístup v konaní súdov, pričom zdôraznil, že v konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove, sp.zn. 12 C 7/2007 bol oslobodený od súdnych poplatkov a bol mu ustanovený právny zástupca. Namietal nedostatok zistení skutkového stavu súdmi nižšieho stupňa a nesprávnosť skutkových zistení. Rovnako namietal nesprávny úradný postup ostatných orgánov verejnej a štátnej správy. Navrhol uznesenie súdu prvého stupňa v celom rozsahu zrušiť.

Okresný súd Prešov uznesením z 24. apríla 2012, č.k. 10 C 162/2010-93 vyzval žalobcu, aby v lehote 10 dní odstránil vady dovolania tak, že predloží plnomocenstvo na zastupovanie advokátom alebo doklad o svojom právnickom vzdelaní a zároveň aby uviedol, z akých dôvodov napadá uznesenie Krajského súdu v Prešove sp.zn. 16 Co 48/2011 z 29. septembra 2011, prípadne ktoré dôkazy by sa mali vykonať na preukázanie dôvodov dovolania. Zároveň ho poučil, že v prípade, ak v stanovenej lehote vady dovolania v zmysle § 241 ods. 4 O.s.p. neodstráni, predloží dovolanie na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

Žalobca vo svojej odpovedi na výzvu súdu okrem iného požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd Prešov uznesením zo 4. apríla 2013, 2012, č.k. 10 C 162/2010-180 neodkázal žalobcu na Centrum právnej pomoci. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na ustanovenia § 30 a § 138 ods. 1 až 5 O.s.p. a skonštatoval, že v danom prípade sa žalobca domáha zrušenia štyroch rozhodnutí vydaných Okresným súdom v Prešove a Krajským súdom v Prešove, pričom zrušiť takéto rozhodnutia možno len pomocou mimoriadnych opravných prostriedkov, resp. podaním návrhu na obnovu konania. Zrušiť tieto rozhodnutia nemožno v sporovom konaní, dospel preto k záveru, že v danom prípade sa jedná o zjavne bezúspešné uplatňovanie práva.

Okresný súd Prešov uznesením z 1. februára 2012, č.k. 10 C 162/2010–67 konanie zastavil. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Výrok o zastavení konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v platnom znení. Konštatoval, že výzvou zo 16. novembra 2010 vyzval žalobcu, aby v lehote 10 dní od jej doručenia zaplatil súdny poplatok za návrh vo výške 398,- € podľa položky 1/b Sadzobníka súdnych poplatkov s poučením, že ak nebude súdny poplatok v určenej lehote zaplatený, konanie zastaví. Uviedol, že výzva na zaplataenie súdneho poplatku bola žalobcovi doručená prostredníctvom OO PZ v C. 3. januára 2012, pričom súdny poplatok v stanovenej výške zaplatený nebol. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Krajský súd v Prešove uznesením z 11. septembra 2012, sp.zn. 13 Co 39/2012 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa. Mal za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a správne ho aj právne vyhodnotil, preto v tejto súvislosti plne odkázal na odôvodnenie jeho uznesenia v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. Poukázal na to, že u žalobcu nie sú splnené podmienky pre nezastavenie konania pre nezaplataenie poplatku podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch. Ak žalobca ako poplatník nezaplatil súdny poplatok ani do konca lehoty na podanie odvolania, nebol dôvod, aby prvostupňový súd zrušil uznesenie o zastavení konania pre nezaplataenie súdneho poplatku § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch. K námietke žalobcu, že v inom konaní vedenom na Okresnom súde Prešov (konanie pod sp.zn. 12 C/7/2007) mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a zároveň mu bol ustanovený zástupca v uvedenej právnej veci uviedol, že toto tvrdenie nemá žiaden vplyv na to, aby mu bolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a ustanovený zástupca i v tomto konaní. V tejto súvislosti poukázal na to, že v tomto konaní už uznesením Okresného súdu Prešov z 9. marca 2011, č.k. 10 C 162/2010–33 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2011, sp.zn. 16 Co 48/2011 žalobcovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na jeho osobné, majetkové a zárobkové pomery. Zároveň konštatoval, že žalobca nepreukázal, že by do 1. februára 2012 (do vydania napadnutého uznesenia) sa jeho majetkové pomery zmenili tak, aby zakladali dôvod na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Namietal v ňom, že odvolací súd nesprávne zistil skutkový stav veci, ktorý následne aj nesprávne právne posúdil. Poukázal na formálne nedostatky a nesprávne skutkové zistenia odvolacieho

súdu pokiaľ ide závery, ktoré prijal o spôsobe doručovania uznesenia súdu prvého stupňa zo 16. novembra 2010, č.k. 10 C 162/2010-18 a uznesenia odvolacieho súdu z 29. septembra 2011, sp.zn. 16 Co 48/2011. Okrem toho sa ohradil voči nesprávnemu úradnému postupu sudcu súdu prvého stupňa JUDr. Martina Barana a sudcu odvolacieho súdu JUDr. Jozefa Škraba, exekútora v exekučnom konaní, vyšetrovateľa a prokurátora v trestnom konaní. Navrhol uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Okresný súd Prešov uznesením z 15. februára 2013, č.k. 10 C 162/2010-167 vyzval žalobcu, aby v lehote 10 dní odstránil vady dovolania tak, že predloží súdu plnomocenstvo udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní alebo doklad o svojom právnickom vzdelaní v súlade s ustanovením § 241 ods. 1 a 4 O.s.p. Zároveň ho poučil v zmysle ustanovenia § 30 O.s.p. a o tom, že v prípade, ak v stanovenej lehote vady dovolania neodstráni, predloží dovolanie dovolaciemu súdu.

Krajský súd v Prešove uznesením z 31. júla 2013, sp.zn. 21 Co 92/2013, 21 Co 93/2013 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa zo 4. apríla 2013, č.k. 10 C 162/2010-180 a odmietol odvolanie žalobcu proti uzneseniu č.k. 10 C 162/2010-167 z 15. februára 2013. Vo vzťahu k odvolaniu voči uzneseniu súdu prvého stupňa zo 4. apríla 2013, 2012, č.k. 10 C 162/2010-180 uviedol, že sa stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, že žalobca v konaní uplatňuje právo zrejme bezúspešne, čím nespĺňa predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. a tým ani podmienku na to, aby bol súdom podľa § 30 O.s.p. odkázaný na Centrum právnej pomoci. Preto uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. Odvolanie žalobcu proti uzneseniu č.k. 10 C 162/2010-167 z 15. februára 2013 odmietol s poukazom na ustanovenie § 218 ods. 2 písm. c/ O.s.p. z dôvodu, že voči nemu odvolanie nie je prípustné.

V dovolaní sa musí popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu a z akých dôvodov sa toto rozhodnutie napáda, prípadne ktoré dôkazy by sa mali vykonať na preukázanie dôvodov dovolania a čoho sa dovolateľ domáha (§ 241 ods. 1 veta prvá O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 1, veta druhá O.s.p. musí byť dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho

zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Citované zákonné ustanovenie vyžaduje, aby bol dovolateľ vzhľadom k zvýšenej odbornej náročnosti dovolacieho konania zastúpený profesijným advokátom.

Napriek tomu, že žalobca nemá právnické vzdelanie vyžadované na zastupovanie v dovolacom konaní, ktorým je v zmysle konštantnej judikatúry súdov len vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy, alebo uznaný doklad o vysokoškolskom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou, a ako dovolateľ takéhoto zástupcu potrebuje, keďže ide o zákonnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nesplnenie bráni prejednaniu jeho dovolania, nepoveril v súdom určenej lehote a ani doposiaľ svojím zastupovaním žiadneho kvalifikovaného zástupcu.

So zreteľom na nerešpektovanie výzvy súdu prvého stupňa uvedenej v uznesení z 24. apríla 2012, č.k. 10 C 162/2010-93 (prvé dovolanie) a uznesení z 15. februára 2013, č.k. 10 C 162/2010-167 (druhé dovolanie) v stanovenej lehote, ani do času rozhodovania dovolacieho súdu, musel Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) s poukazom na ustanovenie § 243c O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p. pre nesplnenie zákonom požadovaných náležitostí dovolaní, konania o dovolaniach žalobcu zastaviť.

Aplikujúc uvedené zákonné ustanovenia preto dovolací súd obe dovolacie konania zastavil bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

O trovách dovolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. marca 2015

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová